

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

EGE ENERJİ ENTEGRE TARIM VE GIDA SANAYİ TİCARET A.Ş. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2023/5880

Karar Tarihi : 7/1/2026

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Kenan YAŞAR

Ömer ÇINAR

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Ege Enerji Entegre Tarım ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.

Vekili : Av. Fatih ŞİRİNKAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, temyiz başvurusunun süre yönünden reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun kişilik haklarına saldırı nedeniyle açtığı manevi tazminat davası 29/9/2016 tarihli bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda Aydın 2. Asliye Hukuk Mahkemesince (Mahkeme) 29/6/2021 tarihinde reddedilmiştir. Başvurucu vekili 15/10/2021 tarihinde kararı temyiz etmiştir. Mahkeme 27/10/2021 tarihli ek kararı ile temyiz kanun yolu başvurusunun süre yönünden reddine karar vermiştir. Ek kararda tebliğden itibaren on beş gün içinde Yargıtaya başvurulabileceği belirtilmiştir.

3. Bu defa başvuru, ek kararda esas alınan gerekçeli karar tebliğatının usulsüz olduğunu belirterek ek kararı temyiz etmiştir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin (Daire) 15/3/2022 tarihli kararında, Mahkemenin ek kararının 1/11/2021 tarihinde başvuru vekiline tebliğ edildiği belirtilerek 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesinin (2) numaralı fıkrası delaletiyle 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 432. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca yedi günlük yasal temyiz süresi geçtikten sonra 11/11/2021 tarihinde yapılan temyiz isteminin süre yönünden reddine oyçokluğuyla karar verilmiştir.

4. Başvurucu, anılan Daire kararına karşı karar düzeltme isteminde bulunmuştur. Karar düzeltme dilekçesinde başvuru, Mahkemenin ek kararında kanun yolunun yanlış gösterildiğini, bu nedenle 1086 sayılı Kanun'un ilgili maddesinde düzenlenen süre geçtikten sonra ancak ek kararda belirtilen süre içinde temyiz kanun yoluna başvurduğunu dile getirmiştir. Ayrıca Dairenin oyçokluğuyla verdiği karara karşı yazılan karşıoy yazısında ifade edildiği gibi Anayasa Mahkemesinin benzer birçok uyuşmazlıkta mahkemeye erişim hakkının ihlali yönünde kararlar verdiğini, bu kararlar doğrultusunda temyiz isteminin süresi

çinde yapıldığı kabul edilerek temyiz incelemesi yapılması gerekirken süre yönünden verilen ret kararında hukuki isabet bulunmadığını belirtmiştir.

5. Dairenin 12/10/2022 tarihli kararı ile karar düzeltme isteminin reddine oyçokluğuyla karar verilmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 12/12/2022 tarihinde öğrendikten sonra 9/1/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, Mahkemeye temyiz süresinin ek kararın tebliğinden itibaren on beş gün olarak gösterildiğini ve belirtilen süre içerisinde temyiz talebinde bulunmasına rağmen temyiz başvurusunun haksız yere süreden reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

9. Başvuru, mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Somut olayda başvurusunun temyiz isteminin süresinde yapmadığı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğu açıktır. Anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple mahkemeye erişim hakkına yönelik bu müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

12. Başvuru konusu olayda başvurusunun temyiz başvurusunu 1086 sayılı Kanun'un 432. maddesinde öngörülen sürede yapmadığı gerekçesiyle başvurunun reddedildiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla somut olayda başvurusunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağı mevcuttur. Öte yandan kanun yoluna başvurma hakkının belli bir süre koşuluna bağlanması yargılamaların sürüncemede kalmasını engellemek, uyuşmazlıkların mümkün olan en kısa süre içinde nihai çözüme kavuşturulmasını ve hukuk aleminde etki ve sonuçlarını doğurması beklenen kesin hükmün bir an önce teminini sağlamak gibi hukuki güvenlik ve istikrara yönelik önemli ve meşru bir amaca hizmet eder (benzer değerlendirmeler için bkz. *Ertuğrul Dalbaş* [1. B.], B. No: 2014/7805, 25/10/2017, § 59). Eldeki başvuruda, mahkemeye erişim hakkına yönelik olarak kanuni dayanağı ve meşru amacı olan bir müdahalenin varlığı kabul edildikten sonra son olarak bu müdahalenin ölçülü olup olmadığı da değerlendirilmelidir.

13. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik*, öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olması; *gereklilik*, ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu

olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38). Somut olayda elverişlilik ve gereklilik ilkeleri yönünden tartışılmayı gerektirecek bir husus bulunmamaktadır. Asıl üzerinde durulması gereken müdahalenin orantılı olup olmadığıdır.

14. Dava açma ya da kanun yollarına başvuru için belli sürelerin öngörülmesi, bu süreler dava açmayı imkânsızlaştırmadıkça -hukuki belirlilik ilkesinin gereği olarak- mahkemeye erişim hakkına aykırılık oluşturmaz. Ancak mevzuatta öngörülen süre kurallarının hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedeniyle kişilerin dava açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunması mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (*Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.* [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 38).

15. Anayasa'nın 40. maddesinin ikinci fıkrasında devletin işlemlerinde ilgili kişilerin hangi kanun yollarına ve mercilere başvuracağını, sürelerini belirtmek zorunda olduğu ifade edilmiştir. Kanun koyucu, devlet organlarının tesis ettiği işlemlere karşı kanun yolları ve hangi mercilere başvuracağını, başvuru süresi bakımından tarafların doğru bilgi sahibi olmalarını sağlayarak dağıtık mevzuat karşısında hangi yola müracaat edeceğini bilmeyen yahut tereddüt eden bireylerin hak arama özgürlüğünü etkin ve sağlıklı bir şekilde kullanmalarını amaçlamıştır (*Kommersan Kombassan Mermer Maden İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/7114, 20/1/2016, § 50).

16. Anayasa Mahkemesi birçok başvuruda yargı makamlarınca gösterilen kanun yolu süresine güvenerek hareket eden başvuru sahiplerinin mahkemelerce oluşturulan hukuki belirsizliğe katlanmak zorunda bırakılmasının ölçülü olmadığı, dolayısıyla mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Örneğin *S.K.* ([2. B.], B. No: 2015/2438, 19/4/2018) başvurusunda; iş mahkemesi kısa ve gerekçeli kararında temyiz süresini kararın tebliğinden itibaren on beş gün olarak göstermiştir. Başvurucu, bu süreye güvenerek kararın tebliğinden itibaren on beş günlük süre içinde hükmü temyiz etmiş; mahkemenin temyiz isteminin süreden reddine dair ek kararı, Yargıtayca iş mahkemesi kararlarına karşı temyiz süresinin tefhim veya tebliğden itibaren sekiz gün olduğu, temyiz isteminin ise süreden sonra yapıldığı belirtilerek onanmıştır. Anayasa Mahkemesi bu başvuruda başvuru sahibinin kendisine tanınan on beş günlük süreye güvenerek hareket ettiği, kararda belirtilen sürenin başvuru sahibine yanıtıldığı ve hukuki belirsizlik yarattığı, mahkemenin yanıtılması sonucu ortaya çıkan belirsizliğe başvuru sahibinin katlanmak zorunda bırakılmasının ölçülü olmadığı, dolayısıyla başvuru sahibinin mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

17. Somut olayda değerlendirilmesi gereken mesele, başvuru sahibinin temyiz talebinin süre koşulu gerekçe gösterilerek incelenmemesinin mahkemeye erişim hakkına orantısız bir müdahale oluşturup oluşturmadığıdır.

18. Başvuru konusu olayda 6100 sayılı Kanun'un geçici 3. maddesinin (2) numaralı fıkrası delaletiyle 1086 sayılı Kanun'un 432. maddesinin beşinci fıkrası gereği temyiz kanun yoluna başvurma süresi kararın tebliğinden itibaren yedi gün olmasına rağmen Mahkemenin ek kararında temyiz kanun yoluna başvuru süresi kararın tebliğinden itibaren on beş gün olarak gösterilmiştir (bkz. § 2). Başvurucu, Mahkeme kararında kendisine tanınan ve kararın

tebliğinden itibaren başladığı belirtilen on beş günlük süreye güvenerek hareket etmiştir. Daire temyiz başvurusunun yedi günlük yasal sürede yapılmadığını belirterek başvurunun temyiz taleplerini süreden dolayı reddetmiştir (bkz. § 3).

19. Mahkemelerin kanun yolu ve süresini taraflara doğru gösterme yönündeki yükümlülüğü gözönüne alındığında, kanun yoluna başvuru süresinin Mahkeme tarafından hatalı gösterilmesinin sonuçlarına katlanmak zorunda bırakılan başvurunun üzerinde Dairenin yorumunun ağır bir yüke sebep olduğu, başvurunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçla orantısız olduğu, dolayısıyla müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

20. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yargıtay 11. Hukuk Dairesine (E.2022/4275, K.2022/6910) gönderilmek üzere Aydın 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2019/93, K.2021/381) GÖNDERİLMESİNE,

D. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucaya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 7/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.